

PATRIK KRAUSPE

vedúci Úradu podpredsedu vlády
Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu

Bratislava 06. 06. 2019
Číslo: PET/000003/2019-RK-12

Vážený pán Ľuboš H.,

dňa 18. 04. 2019 bola Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu (ďalej len „ÚPVII“) z Úradu vlády Slovenskej republiky podľa § 5 ods. 3 zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o petičnom práve“) postúpená petícia.

V predmetnej veci ste uvedený ako osoba určená na zastupovanie v styku s orgánom verejnej moci. Doručené podanie Vami podpísané, bez uvedenia dátumu jeho vyhotovenia, označené ako „Sprievodný list k občianskej petícii za okamžitú tvorbu nových udržateľných pracovných miest v okrese Prievidza mimo banského odvetvia obsahuje 253 petičných hárkov označených „Petícia za okamžitú tvorbu nových udržateľných pracovných miest v okrese Prievidza mimo banského odvetvia“ a 28 strán zoznamu osôb, ktorí petícii podporili v elektronickej podobe na určenú elektronickú adresu.

Vo Vašom podaní informujete, že v nadváznosti na obsah vládneho dokumentu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre informatizáciu a investície o útlme baníctva v regióne hornej Nitry do roku 2023 (uznesenie vlády Slovenskej republiky č.580/2018), bude tento región výrazne ovplyvnený transformáciou, ktorá bude znamenať útlm baníctva a rozvoj odvetví mimo banského priemyslu.

Uvedená skutočnosť bola podnetom pre podanie petície, ktorej cieľom je definitívne zastavenie aktívít smerujúcich k otvoreniu 12. ťažobného poľa, pričom ste v tejto súvislosti v podstatnom uviedli päť samostatných úloh na vybavenie petície obsahujúcej žiadosť, adresovanú vláde Slovenskej republiky, aby:

- Bezodkladne schválila útlm ekonomickej stratovej ťažby a spaľovania uhlia, ktoré majú negatívny dopad na životné prostredie.
- Urýchlene naštartovala všetky útlmové aktivity.
- Finančne nepodporovala žiadne krátkodobé projekty zamerané na stimul baníckeho priemyslu.
- Vytvorila podmienky na spravodlivú kompenzáciu sociálnych dôsledkov rodinám odkázaným na prácu v banskom priemysle.
- Požadovala dôslednú revitalizáciu životného prostredia a území zasiahnutých banskou činnosťou a v tejto súvislosti eliminovala negatívny vplyv na zdravie ľudí a životné prostredie regiónu hornej Nitry.

Urýchlene začala s tvorbou nových pracovných miest v oblastiach mimo baníckeho priemyslu.

V danej veci ste upozornili aj na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 580 zo dňa 12. 12 2018, ktoré problematiku transformáciu regiónu horná Nitra riešilo, a to v súvislosti s návrhom všeobecného hospodárskeho záujmu na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektriny.

Vzhľadom na to, že petícia má charakter žiadosti, pri vybavovaní petície ÚPVII postupoval podľa § 5 ods. 6 zákona o petičnom práve. Na základe posúdenia petície boli osobitnými listami podľa § 6a ods. 2 v spojení s § 7 ods. 2 zákona o petičnom práve, zaslanými dňa 02. 05. 2019 požiadani členovia vlády poverení riadením dotknutých rezortov o vyjadrenie k plneniu požadovaných úloh ako aj o súčinnosť nevyhnutnú pri vybavovaní petície. O tejto skutočnosti ste boli oboznámený listom referátu kontroly ÚPVII zo dňa 03. 05. 2019.

Na základe vyjadrení dotknutých ústredných orgánov štátnej správy a poskytnutie ich súčinnosti pri vybavovaní petície Vám oznamujeme nasledovné.

V súvislosti s bodom 1. petície „Bezodkladne schváliť útlm ekonomickej stratovej ťažby a spaľovania uhlia“, ktoré majú negatívny dopad na životné prostredie“ si dovoľujem zdôrazniť, že transformácia banských regiónov je z hľadiska zlepšenia kvality životného prostredia, predovšetkým ovzdušia, dôležitým problémom. ÚPVII v súčinnosti s Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len MŽP SR“) považujú jeho riešenie za naliehavú úlohu v súvislosti s opatreniami na zlepšenie kvality ovzdušia a zmierňovanie zmeny klímy, a preto z hľadiska ochrany ovzdušia ciele petície podporujú.

V oblasti ochrany ovzdušia Slovenská republika stojí pred dvoma veľkými výzvami: plniť redukčné záväzky v znižovaní emisií znečistujúcich látok, vrátane skleníkových plynov a zlepšiť kvalitu ovzdušia. V súvislosti s ťažbou uhlia v regióne hornej Nitry je z tohto pohľadu podstatnou skutočnosť, že väčšinu objemu vyťaženého uhlia od Hornonitrianskych baní Prievidza, a. s., odoberá Elektráreň Nováky (ďalej len „ENO“). To znamená, že otvorenie nového, zmieneného 12. ťažobného poľa by znamenalo predĺženie spaľovania uhlia v ENO. ENO patrí medzi významné zdroje znečisťovania ovzdušia, ktorý vypúšťa zhruba 1,908 tis. ton SO₂ a 682 ton NOx ročne. Aj keď vďaka stavebno-technickému riešeniu (značná výška komínov) je zabezpečený rozptyl emisií z ENO, takže len obmedzene prispievajú k znečisteniu najbližšieho okolia. Tieto emisie významne prispievajú k zvýšeniu regionálneho pozačarového znečistenia ovzdušia, ktoré je v Slovenskej republike veľmi vysoké. Slovenská republika patrí medzi krajinu Európskej únie so zhoršenou kvalitou ovzdušia a je voči nej vedené konanie (infringement) zo strany Európskej komisie z dôvodu prekračovania limitných hodnôt prachových častíc (PM_{2,5}) v ovzduší, takže čelí problému splniť redukčný záväzok pre PM_{2,5} na rok 2020 a ďalšie roky. V rámci pripravovaného Národného programu znižovania emisií bude nutné identifikovať opatrenia na zabezpečenie splnenia redukčných záväzkov na rok 2030. Zabezpečenie ďalšej prevádzky ENO by si vyžiadalo ďalšie investície na splnenie požiadaviek najlepších dostupných techník, ktoré by bolo potrebné vynaložiť spolu s investíciami na otvorenie nového ťažobného poľa v prípade, ak by k nemu malo dôjsť.

Predĺžovanie ťažby uhlia v dobývacom priestore Nováky by preto mohlo mať výrazný vplyv na ďalšie rozhodnutia, ktoré bude potrebné priať z hľadiska ochrany ovzdušia (t. j. aby Slovenská republika splnila záväzky týkajúce sa redukcie emisií a zabezpečenia dobrej kvality ovzdušia) a mohlo by sa nepriaznivo odraziť aj v iných sektورoch produkujúcich emisie, keďže by pravdepodobne bolo treba prísnejšie regulovať iné odvetvia. Vzhľadom na potrebu zlepšenia kvality ovzdušia v súlade s legislatívou Európskej únie, teda ÚPVII s dotknutými orgánmi štátnej správy chápe dôvody požiadavky predkladateľov petície, že je potrebné finančne podporiť udržateľný rozvoj regiónu a nie krátkodobé projekty do otvorenia 12. ťažobného poľa dobývacieho priestoru Nováky.

V súčasnosti prebiehajú finálne práce na dokumente Akčný plán transformácie regiónu horná Nitra (ďalej len „akčný plán“), ktorý bol schválený na 7. zasadnutí pracovnej skupiny pre prípravu a implementáciu akčného plánu hornej Nitry a bude predložený a schválený na rokovanie vlády Slovenskej republiky. S otvorením 12. ťažobného poľa bane Nováky akčný plán nepočíta. Vzhľadom na schválenú zmenu uplatňovania všeobecného hospodárskeho zájimu na výrobu elektriny v elektrárni Nováky do konca roku 2023, uznesením vlády Slovenskej republiky č. 580/2018 a jeho časovým rámcom postupného uzatvárania ťažobných polí, je toto súčasťou tzv. plánu zatvorenia podľa článku 3. Rozhodnutia Rady č. 2010/787/EÚ, a tým sú ďalšie procesné postupy irelevantné (proces posudzovania vplyvu na životné prostredie - Environmental Impact Assessment) a súčasne proti diktii predmetného rozhodnutia.

List predkladateľov petície obsahuje tiež upozornenie na problematický charakter preložky rieky Nitra. Podľa vyjadrenia MŽP SR, všetky investície a aktivity v oblasti vodného hospodárstva vykonávané na Slovensku musia byť v súlade so všetkými platnými podmienkami stanovenými v príslušných právnych predpisoch pre túto oblasť. Vzhľadom na uvedené je nevyhnutné zabezpečiť, aby boli všetky projekty infraštruktúry s možným vplyvom na vodné útvary na Slovensku povolené v súlade s rámcovou smernicou o vode (transponovanej do vodného zákona a príslušných vykonávacích predpisov), a aby sa v prípade potreby pristúpilo k hodnoteniu splnenia podmienok uvedených v článku 4(7) rámcovej smernice o vode (§ 16 ods. 6 písm. b) vodného zákona). Vychádzajúc zo súčasnej platnej právnej úpravy vyplýva, že pri všetkých nových investičných projektoch, ešte predtým ako sa pristúpi k ich realizácii, musí byť vykonané aj ich posúdenie z hľadiska predpokladaných vplyvov na životné prostredie v zmysle platnej legislatívy.

V nadväznosti na bod 1 a v súvislosti s bodmi 2 a 3 petície „Urýchlene naštartovať všetky útlmové aktivity“ resp. „Finančne nepodporovať žiadne krátkodobé projekty zamerané na stimul baníckeho priemyslu“ uvádzame, že ÚPVII v súčinnosti s Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) v rámci prípravy akčného plánu, ktorý nebude obsahovať žiadne aktivity smerujúce k otváraniu 12. ľažobného poľa. Navyše bude obsahovať opatrenia smerujúce k útlmu ľažby a spaľovaniu uhlia, budú navrhnuté podmienky pre štart útlmových aktivít, nebude navrhnutá podpora žiadneho krátkodobého projektu zameraného na stimul baníckeho priemyslu.

K bodu 4 petície „Vytvoriť podmienky na spravodlivú kompenzáciu sociálnych dôsledkov rodinám odkázaným na prácu v banskom priemysle“.

V súvislosti s plnením úlohy, bod C.5 z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 580/2018 k problematike transformácie regiónu horná Nitra v súvislosti s návrhom všeobecného hospodárskeho záujmu na zabezpečenie bezpečnosti dodávok elektriny, pripraviť právnu úpravu týkajúcu sa sociálneho zabezpečenia a osobitného príspevku pre baníkov, prebiehajú odborné a politické diskusie medzi zástupcami MH SR a Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSV SR“), a to aj za účasti zástupov Odborového zväzu pracovníkov baní, geológie a naftového priemyslu SR, Hornonitrianskych baní Prievidza a ÚPVII. Úloha podporiť tvorbu pracovných miest v regióne horná Nitra, ako súčasť systémových opatrení v rámci akčného plánu, ako aj podporiť inovatívne projekty v regióne hornej Nitry s cieľom vytvorenia nových pracovných miest prostredníctvom možných subvenčných systémov vyplýva priamo z uznesenia vlády SR č.580/2018 (body C.1 a C.2).

V súčasnosti už rezort práce, sociálnych vecí a rodiny spolupracuje na príprave zámeru národného projektu osobitne zameraného na región hornej Nitry. Tento projekt bude realizovaný formou partnerstva a jeho cieľom bude podpora udržania doterajšieho sociálneho statusu zamestnancov Hornonitrianskych baní Prievidza a nadväzujúcich ohrozených profesií s využitím nástrojov, ako je bilancia kompetencií, vzdelávanie a rekvalifikácie, pre nadobudnutie nových zručností potrebných pre ich následné uplatnenie sa na trhu práce.

V rámci transformácie regiónu horná Nitra oprávnení žiadatelia regiónu hornej Nitry môžu v rámci rezortu pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja žiadať o podporu v rámci všetkých prioritných osí integrovaného regionálneho operačného programu, ktoré riešia špecifické rozvojové oblasti a disparity. Pre informáciu v prílohe tohto listu sa nachádza úspešnosť doteraz vyhlásených výziev pre región hornej Nitry vrátane prehľadu schválených žiadostí o nenávratný finančný príspevok za región hornej Nitry.

K záverečnému, bodu 5. petície, týkajúcemu sa úlohy adresovanej vláde Slovenskej republike, aby „Požadovala dôslednú revitalizáciu životného prostredia a území zasiahnutých banskou činnosťou a v tejto súvislosti eliminovala negatívny vplyv na zdravie ľudí a životné prostredie regiónu hornej Nitry“ si Vás dovoľujem informovať, že v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia (ďalej len „OP KŽP“), ktorého riadiacim orgánom je MŽP SR je už v súčasnosti predmetom podpory aj aktivity zameraná na sanáciu environmentálnych záťaží (ďalej aj „EZ“) v súlade s princípom „znečisťovateľ platí“, ako aj aktivity zameraná na sanáciu havarijných zosuvov súvisiacich so zmenou klímy, v rámci ktorej je možné podporiť projekty v súlade s koncepcným dokumentom „Program prevencie a manažmentu zosuvných rizík“.

V prípade aktivity zameranej na sanáciu EZ je možné v rámci výzvy na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku (s kódom OPKZP-PO2-SC211-2015-5) podporiť projekty s cieľom sanácie EZ, pri ktorých pôvodca EZ zanikol alebo zomrel a zároveň výsledkom konania o určení povinnej osoby v zmysle § 5 zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku EZ a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zastavenie konania z dôvodu, že povinnú osobu nie je možné určiť, a teda povinnosť odstrániť EZ prechádza na štát, t. j. príslušné ministerstvo. V rámci tejto výzvy je teda oprávneným žiadateľom príslušné ministerstvo, určené ako povinná osoba uznesením vlády Slovenskej republiky. V súvislosti so sanáciou EZ je potrebné rovnako upozorniť na skutočnosť, že zákonom NR SR č. 359/2007 Z. z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola ustanovená hranica medzi kontamináciou vzniknutou v minulosti, t. j. EZ a kontamináciou (environmentálnej škodou) vzniknutou po 01. 09. 2007. V prípade environmentálnej škody je pôvodca spravidla známy a plne sa na neho vzťahuje princíp „znečisťovateľ platí“, ktorého aplikácia je aj jednou z najdôležitejších podmienok podpory projektov sanácie EZ.

V súvislosti s podporou sanácie EZ zo zdrojov OP KŽP si ešte pre informáciu dovoľujem uviesť, že aktuálne sa v regióne na území hornej Nitry (v katastri mesta Prievidza a v okrese Partizánske) riešia tri projekty sanácie EZ, ktoré súce nesúvisia s banskou činnosťou, avšak prispievajú k revitalizácii životného prostredia na území regiónu hornej Nitry.

Kedže MŽP SR je ústredným orgánom štátnej správy aj na úseku nakladania s ťažobnými odpadmi podľa zákona č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon 514/2008 Z. z.“), MŽP SR v súčinnosti s ÚPVII si dovoľujú zároveň uviesť informácie o opatreniach vyžadovaných v súlade so zákonom 514/2008 Z. z., za účelom predísť negatívnym vplyvom na životné prostredie a zdravie ľudí. Podľa Informačného systému nakladania s ťažobným odpadom sú v okrese Prievidza situované štyri prevádzkovane úložiská ťažobného odpadu v súvislosti s ťažbou hnedého uhlia. Podľa § 3 ods. 2 zákona 514/2008 Z. z. je prevádzkovateľ povinný nakladať s ťažobným odpadom tak, aby nebolo ohrozené zdravie ľudí, nebolo ohrozené alebo poškodené životné prostredie a nedochádzalo k obťažovaniu hlukom alebo zápachom. V prípade uzavárania úložiska ťažobného odpadu je podľa § 11 zákona 514/2008 Z. z., úložisko uzavreté, ak obvodný banský úrad vykoná záverečnú miestnu obhliadku, vyhodnotí všetky podklady predložené prevádzkovateľom, potvrdí, že územie ovplyvnené úložiskom bolo rekultivované a vydá rozhodnutie o uzavretí úložiska. Súčasťou rozhodnutia o uzavretí úložiska je povinnosť prevádzkovateľa zabezpečiť vykonávanie potrebnej údržby, monitoringu, kontroly a nápravných opatrení po uzavretí úložiska. Obvodný banský úrad môže s prihliadnutím na stav a charakter úložiska nariadiť prevádzkovateľovi, aby zabezpečil kontrolu úložiska aj po jeho uzavretí (najmä jeho fyzickú a chemickú stabilitu), ako aj vykonal opatrenia na minimalizáciu negatívnych environmentálnych vplyvov uzavretého úložiska z hľadiska ochrany vód, najmä aby všetky objekty patriace ložisku boli udržiavané a monitorované kontrolnými a meracími prístrojmi a prepady, odľahčovacie kanály a odtoky boli udržiavané čisté a voľné. Splnením týchto povinností, ktoré prevádzkovateľovi úložiska stanovuje zákon 514/2008 Z. z., bude zabezpečené eliminovanie jeho negatívneho vplyvu na zdravie ľudí a životné prostredie, čo je súčasťou požiadaviek uvedených v bode 5. petície.

Pre informáciu ďalej uvádzam, že MŽP SR v súčinnosti s ÚPVII je v rámci iniciatívy Európskej komisie (ďalej len „EK“) zameranej na transformáciu banských regiónov zapojené do činnosti Pracovnej skupiny pre prípravu a implementáciu Akčného plánu transformácie regiónu Horná Nitra, na zasadnutiach ktorej sa pravidelne zúčastňuje. Súčinnosť MŽP SR spočíva taktiež v poskytovaní požadovaných podkladov a vyjadrení k návrhu uvedeného akčného plánu, ako aj v pravidelnej a aktívnej komunikácii so zástupcami iniciatívy JASPERS, ktorá je do prípravy akčného plánu zapojená v súlade s požiadavkou EK. Do tejto komunikácie sú okrem zástupcov MŽP SR, ako riadiaceho orgánu pre OP KŽP, zapojení aj zástupcovia Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry, ako sprostredkovateľského orgánu pre OP KŽP, a to prioritnú os 4 – Energeticky efektívne nízkouhlíkové

hospodárstvo vo všetkých sektورoch. V rámci prioritnej osi 4 sú predmetom podpory o. i. opatrenia na výstavbu zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie malých a stredných výkonov, opatrenia na zniženie energetickej náročnosti výroby v priemysle, zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov, ako aj opatrenia zamerané na rozvoj účinnejších systémov centralizovaného zásobovania teplom. Medzi podporované aktivity patrí tiež vypracovanie a implementácia nízkouhlíkových stratégii a aktivity zamerané na zvyšovanie informovanosti v oblasti nízkouhlíkových opatrení.

Na záver, vážený pán Ľuboš H., dovol'ujem si Vás ubezpečiť, že v rámci dokumentu Akčný plán transformácie regiónu horná Nitra sa všetky Vami uvedené body petície riešia. K vypracovaniu akčného plánu predchádzalo 16 veľkých pracovných stretnutí - z toho tri pracovné rokovania s Európskou komisiou, sedem stretnutí veľkej pracovnej skupiny pre pripravu a implementáciu akčného plánu, päť v ostatnom čase Fuskutočnených podujatí pre verejnosť, tzv. verejných híringov v Handlovej, Novákoch, Bojniciach, Prievidzi a Partizánskom, na ktorých bol predstavený akčný plán širokej verejnosti a bolo možné ho aj priamo pripomienkovať, dve spoločné stretnutia expertných pracovných skupín a veľké množstvo menších rokování expertných pracovných skupín v hornonitrianskom regióne, ako aj návštev jednotlivých zainteresovaných subjektov. Uskutočnili sa aj nespočetné neformálne pracovné stretnutia, či už na úrovni územných samospráv, ale aj v ÚPVII.

Chcel by som veľmi vyzdvihnúť celý proces tvorby akčného plánu od jeho samého začiatku, nakolko to je na Slovensku nevídany a až revolučne participatívny a otvorený proces so zapojením ústredných orgánov štátnej správy, Európskej komisie, Trenčianskeho samosprávneho kraja, miestnych orgánov štátnej správy a samosprávy, veľkých aj menších podnikateľských subjektov, odborových zväzov, neziskových organizácií a v neposlednom rade aj médií.

Týmto oznamením ÚPVII považuje doručenú petíciu z hľadiska zákona o petičnom práve za vybavenú.

S pozdravom

Príloha

podľa textu

Vážený pán
Ľuboš H.
zástupca petičného výboru
Opatovce nad Nitrou